

**НАРЕДБА ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА И
ПРОФЕСИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИЯ, НЕОБХОДИМИ ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА
ПРОФЕСИЯТА „ЕКСКУРЗОВОД“**

**Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат условията и редът за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“ и за признаване на такава правоспособност, придобита в държава - членка на Европейския съюз (ЕС), на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП), или на Конфедерация Швейцария.

(2) С наредбата се определят конкретните изисквания за образование, практическа подготовка и професионална квалификация, необходими за полагане на изпит за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“ на територията на Република България.

Чл. 2. (1) Професията „Екскурзовод“ е регулирана професия по смисъла на Закона за признаване на професионални квалификации.

(2) Екскурзовод е лице, което въз основа на регистрацията в регистъра на екскурзоводите по ал. 3 предоставя екскурзоводски услуги. При реализиране на програмата на туристите, екскурзоводът ги запознава с природно-географските особености, общественно-икономическото развитие и културно-историческото наследство на страната.

(3) Екскурзовод може да бъде само лице, вписано в регистъра на правоспособните екскурзоводи, част от Националния туристически регистър по чл. 166, ал. 1 от Закона за туризма.

(4) В регистъра по ал. 3 се вписват екскурзоводите, придобили правоспособност за извършване на дейността и свързаните с тях данни и обстоятелства, съгласно чл. 166, ал. 1, т. 7 от Закона за туризма.

Проект

Чл. 3. (1) Не са екскурзоводи по смисъла на тази наредба лицата, които упражняват екскурзоводска дейност в музеи, художествени галери, защитени природни обекти, археологически обекти и разкопки, планинските водачи и гидовете за пешеходен туризъм в пещери, при гмуркане, лов и риболов.

(2) Чуждестранни граждани, които придружават туристически групи по време на туристически пътувания, организирани от чуждестранен туроператор, които са започнали и ще приключат в чужбина, не се считат за екскурзоводи по смисъла на тази наредба, ако те не предлагат екскурзоводски услуги, извън превозното средство, с което пътуват.

Глава втора

Изисквания към образованието, практическата подготовка и професионалната квалификация за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод”

Чл. 4. (1) Екскурзоводът трябва да има:

1. висше образование по специалност, с включена учебна дисциплина по екскурзоводска дейност, изучавана минимум един семестър; или
2. висше образование и професионална квалификация от трета степен за професия „Екскурзовод” по смисъла на Закона за професионалното образование и обучение; или
3. средно образование и при професионална квалификация от четвърта степен за професия „Екскурзовод” по смисъла на Закона за професионалното образование и обучение;
4. средно образование и професионална квалификация от трета степен за професия „Екскурзовод” по смисъла на Закона за професионалното образование и обучение и най-малко 1 година стаж в туризма.

(2) Висшето образование се удостоверява с диплома за завършена образователно - квалификационна степен на висшето образование "професионален бакалавър по...", "бакалавър" или "магистър", издадена съгласно Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища, приета с Постановление № 215 на Министерския съвет от 2004 г. (обн. ДВ, бр. 75 от 2004 г., изм. и доп., бр. 10 и 39 от 2009 г.)

Проект

(3) Средното образование се удостоверява с диплома за средно образование, издадена съгласно Наредба № 4 от 2003 г. за документите в системата на народната просвета (обн. ДВ, бр. 41 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2003 г.; изм., бр. 47 от 2004 г.; изм., бр. 55 от 2005 г.; изм., бр. 47 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 51 и 74 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 7 и 27 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 52 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 42 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 37 и бр. 70 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 61 от 2012 г.; изм. и доп., бр. 24 и бр. 51 от 2013 г.; изм. и доп., бр. 23 от 2015 г.), издадена от министъра на образованието и науката.

(4) Придобитата степен на професионална квалификация се удостоверява със Свидетелство за професионална квалификация, издадено съгласно наредбата по ал. 3.

(5) За стаж по ал. 1, т. 4 се зачита прослуженото време на длъжност в хотелиерството, ресторантьорството, туроператорската и туристическата агентска дейност.

Чл. 5. (1) За придобиване на правоспособност за упражняване професията „Екскурзовод” е необходимо лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1 и 2 да са преминали през практическа подготовка по екскурзоводство и интерпретация в рамките на минимум един учебен семестър, а за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 3 и 4 е необходимо да са преминали през задължително стажуване към екскурзовод, назначен от туроператор.

(2) Стажуването по ал. 1 е с минимална продължителност от 10 (десет) седмици и се удостоверява със служебна бележка, издадена от съответния туроператор.

(3) Целта на практическата подготовка и на стажуването е да се изградят практически знания, умения и навици, необходими за упражняване на бъдещата професия „Екскурзовод”.

Глава трета

Придобиване права на екскурзовод. Вписване в Националния туристически регистър

Чл. 6. Правоспособност на екскурзовод може да придобие всеки дееспособен български гражданин или гражданин на Европейския съюз, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, ако отговаря на следните изисквания:

Проект

1. има образование и професионална квалификация съгласно чл. 4, ал. 1;
2. има практическа подготовка, съгласно чл. 5;
3. е положил изпит за придобиване на правоспособност, съответно приравнителен изпит;
4. не е лишен от правоспособност на екскурзовод;
5. не е лишен от правото да упражнява екскурзоводска професия;
6. владее български език и говори отлично езика/езиците, на който/които ще предлага екскурзоводските услуги;
7. е вписан в регистъра по чл. 2, ал. 3.

Чл. 7. Не може да бъде екскурзовод:

1. осъденият като пълнолетен на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер;
2. лице, поставено под запрещение или страдащо от душевна болест, която представлява трайна пречка за упражняване на екскурзоводската професия.

Чл. 8. Изпитът за правоспособност и приравнителният изпит по чл. 6, т. 3 се полагат пред изпитна комисия, определена със заповед на министъра на туризма.

Чл. 9. Изпитната комисия е в състав до 9 члена и може да включва представители на Министерството на туризма, на Асоциацията на екскурзоводите в България, на Съюза на екскурзоводите в България, на Асоциацията на българските туроператори и туристически агенти, на Българската асоциация на туристическите агенции, на Българската православна църква, на Българската академия на науките.

Чл. 10. Изпитът за правоспособност и приравнителният изпит по чл. 6, т. 3 се провеждат два пъти годишно през месеците октомври-ноември и март-април.

Чл. 11. (1) Министърът на туризма определя със заповед деня и часа на провеждане на изпита, състава на комисията за провеждане на изпита, както и допуснатите до изпит кандидати.

(2) Денят, часът и списъкът на допуснатите до изпит кандидати се обявяват в тридневен срок преди датата на провеждането на изпита в Министерството на туризма и се публикуват на официалната интернет страница на Министерството на туризма.

Проект

(3) Изпитът се провежда в Министерството на туризма по въпросник, утвърден от министъра на туризма, след съгласуване с министъра на образованието и науката.

Чл. 12. За явяване на изпит кандидатът подава писмено заявление до министъра на туризма, към което прилага:

1. автобиография (CV);
2. мотивационно писмо;
3. свидетелство за съдимост;
4. медицинско свидетелство.

Чл. 13. (1) Изпитът за придобиване на екскурзоводска правоспособност, съответно приравнителният изпит се оценява с "издържал" или "неиздържал". Резултатите от изпита се вписват в протокол, който се подписва от членовете на изпитната комисия и се съхранява в Министерството на туризма.

(2) При оценка "неиздържал" кандидатът има право да се яви повторно на изпит, на една от следващите обявени дати.

Чл. 14. Министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице издава удостоверение за екскурзоводска правоспособност на кандидата, който е получил оценка "издържал".

Чл. 15. (1) За вписване в регистъра по чл. 2, ал. 3 се подава заявление до министъра на туризма. Заявлението е по образец, съгласно приложение № 1, към което се прилагат следните документи:

1. копие на удостоверението по чл. 14, ал. 1;
2. копие на документ, удостоверяващ владенето на чужд език, а за гражданите на друга държава, извън България – за владенето на български език;
3. декларация за свободно упражняване на професията и/или копие на трудов договор за упражняването ѝ;
4. документ за платена такса за вписване, съгласно тарифата по чл. 69, ал. 3 от Закона за туризма.

(2) Документите може да се подават и по електронен път по реда на чл. 144 от Закона за туризма.

Проект

(3) В случай, че заявлението с приложените документи по ал. 1 са редовни, се извършва вписване в регистъра, въз основа на заповед на министъра на туризма.

Чл. 16. Вписванията в регистъра по чл. 2, ал. 3 и заличаванията се извършват от определени от министъра на туризма длъжностни лица, които имат следните задължения:

1. проверяват в 14-дневен срок от постъпване на заявлението по чл. 15, ал. 1, съответно по чл. 28, ал. 2, дали са налице условията по чл. 6 за вписване на кандидата в регистъра и дават становище за вписване или за отказ;
2. писмено уведомяват кандидатите за нередовности в заявленията в 7-дневен срок от разглеждането им;
3. дават становище за отказ за вписване в регистъра при неотстраняване на нередовностите по т. 2;
4. извършват вписванията и заличаванията в регистъра въз основа на заповедите по чл. 15, ал. 3 и чл. 21, ал. 1;
6. връчват удостоверенията за правоспособност по чл. 14 и идентификационните карти по чл. 18, ал. 1;
7. нанасят настъпилите промени в обстоятелствата, подлежащи на вписване в регистъра, получени по реда на чл. 20;
8. подготвят доклад до министъра на туризма за заличаване от регистъра;
9. дават справки за вписаните в регистъра обстоятелства.

Чл. 17. В регистъра се вписват следните данни:

1. имената и данните за контакт на екскурзовода (адрес, телефон, адрес на електронна поща);
2. езикът, на който ще се упражнява съответната професия;
3. начинът на упражняване на професията;
4. извършените промени във вписаните обстоятелства.
5. номер на идентификационната му карта;
6. заповедта за вписване и за заличаване.

Чл. 18. (1) Министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице издава на вписаното лице идентификационна карта.

Проект

(2) Министърът на туризма утвърждава образеца на идентификационната карта по ал. 1. Картата трябва да дава възможност за ясна идентификация чрез снимка и да съдържа най-малко двете имена на съответния екскурзовод.

(3) При загуба или унищожаване на идентификационна карта по ал. 1 министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице издава дубликат на картата по заявление на съответния екскурзовод.

(4) Екскурзоводите са длъжни при упражняване на професията да носят на видно място идентификационната си карта по ал. 1, по начин, който да осигурява във всеки един момент идентификацията им.

Чл. 19. Придобилите екскурзоводска правоспособност екскурзоводи могат да предлагат своите услуги като:

1. експерти на свободна практика; или
2. наети експерти, на основание сключен трудов договор с работодател – туроператор, регистриран в Националния туристически регистър.

Глава четвърта

Промяна на вписаните обстоятелства в регистъра.

Заличаване от регистъра

Чл. 20. (1) При промяна на вписаните обстоятелства в регистъра, екскурзоводът е длъжен да заяви промяната в Министерството на туризма в 7-дневен срок от настъпването ѝ за отразяване в регистъра.

(2) В случаите по ал. 1 се подава заявление по образец, посочен в наредбата по чл. 165, ал. 2 от ЗТ, в което се описва настъпилата промяна и се прилага документ за платена такса, съгласно тарифата за таксите по чл. 69, ал. 3 от Закона за туризма.

Чл. 21. (1) Министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице със заповед заличава вписания екскурзовод от регистъра:

1. по писмено искане на правоспособното лице до министъра на туризма;
2. при смърт или при поставянето на правоспособното лице под запрещение;
3. ако правоспособното лице бъде осъдено за умишлено престъпление от общ характер на лишаване от свобода;

Проект

4. при подаване на неверни данни при вписването му;
 5. при неупражняване на професията в продължение на две години.
- (2) Заповедта по ал. 2 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Заповедта подлежи на предварително изпълнение. Обжалването на заповедта не спира нейното изпълнение, освен ако съдът постанови друго.
- (3) Лицата, заличени на основание ал. 1, т. 3 от регистъра, могат да заявят ново вписване, но не по-рано от 6 месеца от датата на заличаването им.
- (4) Със заличаването от регистъра, екскурзоводът губи своята правоспособност.
- .

Глава пета

Права и задължения на екскурзовода

Чл. 22. Екскурзоводът е длъжен да:

1. поддържа професионалната си компетентност;
2. участва в дейността на професионално сдружение на екскурзоводите, вписано в Националния туристически регистър и неговите органи, както и да спазва устава на сдружението, когато е негов член;
3. спазва Кодекса за професионална етика на екскурзоводите.

Чл. 23. Основните дейности, които извършва екскурзоводът са:

1. посрещане на туристи и осигуряване транспортирането им до местата за настаняване;
2. придружаване на туристи при осъществяване на организирани туристически пътувания с обща цена, екскурзии и други мероприятия и изнасяне на информационни беседи;
3. съблюдаване маршрута на пътуването, информиране на туристите за правилата за поведение, прилагане на мерки за безопасността на туристите по време на пътуването;
4. съпровождане на туристи и асистирането им, при необходимост;
5. предоставяне на надеждна, точна и вярна информация във всички свои беседи;
6. изпращане на туристите при отпътуването им до съответните аерогари, жп гари и автогари;
7. други.

Чл. 24. Екскурзоводът носи имуществена отговорност за вредите, причинени от виновно неизпълнение на неговите задължения, съгласно Закона за задълженията и договорите, но не повече от удостоверение материален интерес.

**Глава шеста.
Екскурзоводи от Европейския съюз**

**Раздел I.
Общи положения**

Чл. 25. (1) Екскурзовод от Европейския съюз е гражданин на Европейския съюз, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, придобил екскурзоводска правоспособност съгласно законодателството на някоя от тези държави.

(2) Екскурзоводът от Европейския съюз упражнява своята професия на територията на Република България под професионалното си звание в държавата, в която е придобил екскурзоводска правоспособност.

(3) Екскурзовод от Европейския съюз може да упражнява на територията на Република България професията „Екскурзовод” само съвместно с екскурзовод, вписан в регистъра на правоспособните екскурзоводи, част от Националния туристически регистър, освен ако не е положил и издържал приравнителния изпит по чл. 6, т. 3.

Чл. 26. Временното или окончателното лишаване от правоспособност на екскурзовод от Европейския съюз от компетентния орган на държавата, в която той я е придобил, води до лишаването му от право да упражнява професията „Екскурзовод” в Република България.

Чл. 27. При осъществяване на професионалната си дейност в Република България екскурзоводът от Европейския съюз има правата и задълженията на екскурзовод.

**Раздел II.
Трайно установяване**

Проект

Чл. 28. (1) Екскурзовод от Европейския съюз може да се установи трайно на територията на Република България, за да упражнява професията „Екскурзовод” след вписване в регистъра на правоспособните екскурзоводи по чл. 2, ал. 3.

(2) Кандидатът за вписване по ал. 1 подава заявление до министъра на туризма, към която прилага:

1. документ за придобита екскурзоводска правоспособност в съответната държава - членка на Европейския съюз, в държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или в Конфедерация Швейцария;

2. копие от документ за самоличност на кандидата;

3. копие на удостоверението по чл. 17;

4. сертификат или друг документ, удостоверяващ владееене на български език;

5. декларация за свободно упражняване на професията и/или копие на договор за упражняването ѝ;

6. документ за платена такса за вписване съгласно тарифата по чл. 69, ал. 3 от Закона за туризма.

(3) Вписването в регистъра по чл. 2, ал. 3 дава право на екскурзовода от Европейския съюз да практикува екскурзоводската професия под званието "екскурзовод".

Раздел III.

Временно упражняване на професията „Екскурзовод” на територията на Република България

Чл. 29. (1) При временно упражняване на професията „Екскурзовод” на територията на Република България преди извършване на първото действие екскурзоводът от Европейския съюз е длъжен да уведоми писмено министърът на туризма.

(2) Заедно с уведомлението по ал. 1 на министъра на туризма се представя документ, удостоверяващ екскурзоводската правоспособност в държавата, в която е придобита, документ за самоличност, както и писмено съгласие от екскурзовод, който ще придружава кандидата.

(3) След изпълнение на изискванията на ал. 2 министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице издава незабавно на временно упражняващия екскурзоводската професия екскурзовод от Европейския съюз удостоверение за извършеното уведомяване по образец, утвърден от министъра на туризма.

(4) Отказът да се издаде удостоверение по ал. 3 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 30. За неуредените въпроси относно временното упражняване на професията „Екскурзовод” се прилагат част втора на Закона за признаване на професионални квалификации и Законът за дейностите по предоставяне на услуги.

Заключителни разпоредби

§ 1. (1) Членовете на вписаните в Националния туристически регистър професионални туристически сдружения: Асоциация на екскурзоводите в България и Съюз на екскурзоводите в България, към момента на влизане в сила на тази наредба и упражнявали професията «Екскурзовод» през последните 5 години, се считат за правоспособни и се вписват в Националния туристически регистър като за целта подават до министъра на туризма заявлението и документите по чл. 15, т. 2 – 4. Към тях се прилагат и документ, удостоверяващ членството в съответното професионално туристическо сдружение, както и документ, доказващ 5-годишния стаж.

(2) Стажът по ал. 1 се доказва с трудова или осигурителна книжка.

§ 2. Наредбата се издава основание чл. 146, ал. 2 от Закона за туризма.

§ 3. Наредбата влиза в сила в 3-месечен срок от обнародването ѝ в „Държавен вестник”.

Приложение № 1 към чл. 15, ал. 1

ДО

МИНИСТЪРА НА ТУРИЗМА

ЗАЯВЛЕНИЕ

за вписване в регистъра на лицата правоспособни да упражняват професията
„Екскурзовод”, част от Националния туристически регистър

Лични данни	
(име, презиме, фамилия на заявител)	ЕГН

Проект

Постоянен адрес	
Адрес за кореспонденция	
Телефон:	
Е-майл:	

УВАЖАЕМИ (А) ГОСПОДИН(ЖО) МИНИСТЪР,

На основание чл. 147, ал. 1 от Закона за туризма, желая да бъде вписан/а в регистъра на лицата, правоспособни да упражняват професията «Екскурзовод», част от Националния туристически регистър.

Приложение:

1.
2.
-

Дата:

.....

ЗАЯВИТЕЛ:

(подпис)